

VERENIGING
VAN GRIFFIERS

Aan de Kamerleden Van den Bosch en Van der Molen
p/a R. den Heijer
r.dheijer@tweedekamer.nl

Vereniging van Griffiers
Postbus 30435
2500 GK Den Haag

070 373 82 12
info@griffiers.nl
www.griffiers.nl

KvK 27257208
BTW NL812083313B01
Bank NL50RABO0170836525

Den Haag 27 januari 2020
Betreft Reactie op initiatiefvoorstel externe voorzitters

Geachte heer Van den Bosch en geachte Van der Molen,

Graag willen wij ingaan op uw uitnodiging een advies te verstrekken over uw initiatiefwetsvoorstel inzake een externe voorzitter van raads- en Statencommissies. De Vereniging van Griffiers ondersteunt graag uw initiatief en geeft het volgende in overweging.

Het voorzitterschap van het decentrale volksvertegenwoordigende orgaan is al langere tijd onderwerp van discussie. Vanuit de praktijk komt de roep om verruiming van de mogelijkheden voor invulling van het voorzitterschap van staten- en raadscommissies. Die behoefte komt voor veel volksvertegenwoordigende organen voort uit ervaren knelpunten, waaronder het ontbreken van deskundigheid en hoge werkdruk. De Vereniging van Griffiers waardeert zeer dat u in uw initiatiefvoorstel de behoefte aan maatwerk onderkent en soelaas kan bieden aan deze knelpunten.

Wij onderstrepen dat, onverlet de stelselverantwoordelijkheid van de wetgever, raden en staten verantwoordelijk zijn voor goede en zorgvuldige besluitvorming en het vervullen van de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol op decentraal niveau. Dit hoeft niet gegarandeerd te zijn door het voorzitterschap van raads- en statencommissies exclusief bij volksvertegenwoordigers te beleggen. Maatwerk bij de voorbereiding doet recht aan de decentrale verantwoordelijkheid voor zorgvuldige besluitvorming. Het mogelijk maken van het vervullen van het voorzitterschap van raadscommissies door niet-raadsleden, levert ruimte op voor het maatwerk.

Het initiatiefvoorstel maakt het mogelijk dat een niet-raadslid voorzitter van een raadscommissie wordt. In het voorstel wordt gesproken over een externe voorzitter,

maar dat hoeft niet het geval te zijn. In veel gemeenten en provincies hebben niet-raadsleden zitting in de raadscommissie, vaak onder de naam burgerleden of duo-raadsleden. Bij wijziging van artikel 82, vierde lid Gemeentewet en artikel 81, vierde lid Provinciewet wordt het ook mogelijk dat één van hen tot commissievoorzitter wordt benoemd. Zij behouden dan de rechten en plichten die de commissieleden toekomen, zoals stemrecht en vergoedingen op grond van het rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Het stemrecht in een raadscommissie is overigens een relatief prerogatief omdat besluiten niet in de commissie maar in de gemeenteraad worden genomen. Een uitzondering hierop betreft besluiten over geheimhouding, waarover in het vervolg meer.

In de artikelen 82 tot en met 84 Gemeentewet is alleen in artikel 82 een bepaling over de voorzitter opgenomen. Deze lijn wordt voortgezet met de voorgestelde wetswijziging. Op deze wijze wordt een verschil gemaakt tussen incompatibiliteiten voor commissievoorzitters en commissieleden-niet raadsleden. Om dit verschil niet te laten ontstaan geven wij u in overweging om het artikel 82 vierde lid als volgt te wijzigen: "Op leden van een raadscommissie die niet tevens lid van de raad zijn, is artikel 13 van overeenkomstige toepassing." en gelijklopende bepalingen op te stellen voor de Provinciewet en de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De decentrale overheden kunnen in hun Reglementen van Orde aanvullende eisen stellen, zoals bijvoorbeeld dat de artikelen 12 openbaarmaking nevenfuncties, 14, eedaflegging en 15 verboden handelingen, van (overeenkomstige) toepassing zijn.

Vorig jaar heeft de Eerste Kamer niet ingestemd met het wetsvoorstel 'Wijziging van de Gemeentewet en de Provinciewet in verband met de verruiming van de bevoegdheid van de raad en provinciale staten om ontheffing te verlenen van het vereiste van ingezetenschap voor wethouders en gedeputeerden'. In het vervolg van dit advies willen wij ingaan op enkele aspecten die in het debat over dit wetsvoorstel aan de orde zijn geweest. Het gaat om de volgende zaken:

Inbreng van de heer Köhler (SP):

- De technocratisering van het gemeentebestuur wordt versterkt als raadscommissies een externe voorzitter kunnen kiezen.
- Positie commissievoorzitter bij het opleggen van geheimhouding. Kan een externe dat doen ten opzichte van gekozen vertegenwoordigers.

- Rol externe voorzitter bij insprekers. De inspreker denkt met de commissie te spreken maar doet dat via een ingehuurde kracht.

Inbreng van de heer Van Hattem (PVV):

- Vorming nieuwe groep van oudgedienden die een eigenstandige positie in het bestel krijgen.
- Hoe verhoudt zich het fenomeen van buiten de raad of van buiten de Staten komende externen die grote invloed kunnen hebben op het werk van verkozen volksvertegenwoordigers, tot het versterken van de lokale democratie?

Technocratisering van het gemeente-/provinciebestuur en de rol van oudgedienden

Het voorzitten van een raadscommissie is in essentie van technocratisch-procedurele aard. De voorzitter draagt zorg voor het optimaal functioneren van de commissie. In het geval van een raadscommissie betekent dit dat de voorzitter in grote mate ruimte geeft aan de verschillende politieke stromingen in de gemeenteraad. Wie zien nu al dat in de meeste provincies en gemeenten de voorzitters van de staten- of raadscommissies alleen als voorzitter aan de vergadering deelnemen en dat een ander fractielid de inhoudelijke bijdrage levert.

Als gekozen wordt voor een externe commissievoorzitter wordt een grotere knip gemaakt tussen politiek inhoudelijk werk en het leiden van een vergadering. In plaats van verdere technocratisering van het politieke ambt is eerder sprake van het bevorderen van het goede politieke debat in de raadscommissie.

Voor andere dan raadscommissies worden momenteel al externe voorzitters gevraagd. De ervaringen zijn dat zij zich zeer bewust zijn van hun positie en de rolzuiverheid strikt in acht nemen. Er is geen reden te veronderstellen dat dat anders zou zijn als met externe voorzitters van raadscommissies wordt gewerkt.

Mogelijk worden ervaren oud-politici gevraagd om een raadscommissie voor te zitten. Maar dat is niet de enige optie. Het biedt ook kansen voor commissieleden, -niet raadsleden. Wij denken niet dat verruiming van de mogelijkheden om een raadscommissie voor te zitten zal leiden tot het ontstaan van een nieuwe eigenstandige positie in het lokale bestel. Daarvoor staat de raadscommissie te zeer ten dienste van de gemeenteraad. Eigenstandig optreden van een externe voorzitter van een

raadscommissie wordt beperkt door het Reglement van Orde en zal naar verwachting ook gecorrigeerd worden door de gekozen volksvertegenwoordigers.

Geheimhouding

Een commissie kan op grond van artikel 86 Gemeentewet in een besloten vergadering geheimhouding opleggen over het behandelde en omtrent de inhoud van de aan de commissie overgelegde stukken. De geheimhouding kan ook worden opgelegd door de voorzitter van de commissie, maar alleen op de stukken die hij aan de commissie voorlegt. De raad kan de geheimhouding opheffen. Deze bepalingen gelden voor alle door het gemeentebestuur in te stellen commissies: raadscommissies, bestuurscommissies en overige commissies.

Een raadscommissie overlegt met het college en bereidt de vergaderingen van de gemeenteraad voor. Dat impliceert dat de raadscommissie zich buigt over door het college opgestelde commissienotities en raadsvoorstellen. Het is dan het college dat geheimhouding oplegt. Voor zover het raadsvoorstellen betreft, is in het vierde lid van artikel 86 geregeld dat de geheimhouding in acht wordt genomen totdat de raad haar opheft. Eén en ander sluit niet uit dat een commissievoorzitter geheimhouding oplegt, maar er bestaat altijd de mogelijkheid voor de gemeenteraad om die weer op te heffen. Het domein waar de voorzitter van een raadscommissie geheimhouding kan opleggen is zeer beperkt, namelijk alleen de stukken die hij aan de commissie voorlegt. Bovendien is het slecht denkbaar dat een externe commissievoorzitter een van de commissie onafhankelijke koers zou willen varen ten aanzien van geheimhouding.

Zichtbare raadscommissie

De inbreng van inwoners in de politieke processen is op vele manieren vormgegeven. Een daarvan kan zijn het inspreken ten overstaan van een raadscommissie. Naar onze mening doet het er niets aan toe of af of de voorzitter van de commissie een raadslid is. Op het moment dat een inwoner zich wendt tot een raadscommissie, wordt de volksvertegenwoordiging als geheel aangesproken. Zichtbaarheid van individuele raadsleden is aan de orde bij de inhoudelijk reactie op de inbreng. De voorzitter vervult daarin slechts een procedurele rol.

Kort en goed zijn wij van mening dat aanneming van het initiatiefvoorstel de kwaliteit en transparantie van het decentraal besluitvormingsproces zeer ten goede kan komen. Wij

hopen u met dit advies van voldoende inbreng te hebben voorzien om uw initiatiefvoorstel te completeren en in te dienen. Wij wensen u veel succes met de parlementaire behandeling.

Heeft u nog vragen dan kunt u contact opnemen met de heer Jouke Vis, griffier Sittard-Geleen en lid van de commissie openbaar bestuur van onze vereniging, telefoon 046- 477 87 14, e-mail jouke.vis@sittard-geleen.nl

Met vriendelijke groet,

Namens de Vereniging van Griffiers,

Drs. R. Wiggers CMC

Voorzitter Vereniging van Griffiers